שו״ת · אחרונים · לבושי מרדכי

לבושי מרדכי על חושן משפט מהדורא תנינא

רבי מרדכי יהודה ליב וינקלר

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

לבושי מרדכי על חושן משפט מהדורא תנינא

רבי מרדכי יהודה ליב וינקלר

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/לבושי-מרדכי-על-חושן-משפט-מהדורא-תנינא/
הקובץ נוצר ב־22 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

סימן א 4
סימן ב 4
סימן ג 5
סימן ד 6
סימן ה 7
סימן ו 9
סימן ז 11
סימן ח 12
סימן ט 13
סימן י 14
סימן יא 16
סימן יב 17
סימן יג 18
סימן יד 19
סימן טו 20
סימן טז 20
סימן יז 21
סימן יח 22
סימן יט 22
סימן כ 23
מפתחות ותיקוני טעותים לחלק חו"מ תניינא 24
חלק חו"מ 24

סימן א

לכבוד שרידי עם ה' המחזיקים בעץ החיים דת תה"ק ע"ד ש"ע ועפ"י ארטדוקסית במנהגיהם כאשר קבלו אבותינו גאוני ארץ צדיקים יס"ע בק"ק פלוני יצ"ו.

ע"ד השערורי' במ"כ צר לי מאוד, כי בא לידי כך, ואומר בקצור עפ"י הלכה. א') בש"ע ח"מ סי' ל"ז מבואר ברמ"א כי פסולי עדות אין להושיב בין טובי הקהל. ב') בש"ע יו"ד סי' רמ"ה סעי' ז' מושיבי' מלמדים בכל עיר ועיר וכל עיר שאין בו מלמד תינוקות מהרימי' אות' לא הושיבו מחריבי' אות' שאין העולם מתקיים רק בהבל פי תינוקת שבר"ב וסדר הלמוד מבואר איז למקרא ואיז למשנה וגמ'. ג') בש"ע ח"מ סי' ס"ג סעי' ג' מבואר דשכר המלמדי' עבור בני עניים גובים לפי הממון. ד') רבינו יונה והיש"ש הביא' מרן חת"ס חיו"ד סי' י"ג כי השו"ב צריך להיות עליה' אימת הרב מרי' דאתרי' ואם לאו אין לאכול משחיטתו בלא עע"ג ובדיקת סכי' בת' מרן חת"ס יו"ד ר"ל מבואר כי בזה"ז שכר סדור קדושי' וגיטין הוא קנינו של הרב והנוטל ממנו הוה כשאר גזלה וחמס חליל' וכבר נדפס פ"א מגדול א' שהצריך לחזור החו"ק. מפני שהי' בלא דעת הרב. ה') באו"ח סי' נ"ג הביא באשל אברהם הוא הגאון הנורא מהרא"פ תשו' מהרא"מ וא"ר דבכל בחיר' וכן כל הסכמות ותקנות הוא עפ"י רוב דעות בני העיר בין עניים ובין עשירי' שוין בזה. ו') בת' מרן חת"ס יו"ד סי' ה' מברר הלכה למעשה דכל מה שנעשה בין בתקנה או אפי' איז הטלת אסורי' על בשר ויין וכיו"ב אם הוא נגד דעת גדול העיר ת"ח אב"ד אינו כלום כ"ד המדבר למען הקם תורה הזאת וע"י תשקוט הריב ומחלוקת כי מה שהוא נגד הלכות אלו בטל ומבוטל בין הוא מקאנצעלייא או קאמיסער הכל משועבדים לדיני תה"ק ודרכיה דרכי נועם וגו' דו"ש יום ג' פ' ואתחנן תרפ"א לפ"ק ה"ק מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו.

סימן ב

לכבוד ידידי הרב הה"ג וכו' בנש"ק כש"ת מו"ה שלמה צוקער נ"י אבדק"ק האלאס יצ"ו.

הנני במודע כי יק"מ בא לידי ואני בעניי עוד סבוך בטרד' דאורחא מבית רפואה אין בידי להאריך ולחפש בכל מקומות רו"א שהביא כת"ה ורק בראשי פרקים, ע"ד קצה"ח סי' ע"ב ס"ק ל"ד במ"ש דשואל ספר אין כל הנאה שלו דמללה"נ ודומי' דפרה לראות במס' ב"מ דף כ"ו ומ"ש בנתיבות דאשתמיט לי' דברי ט"ז, והנה הר"ן במס' נדרים פי' כפשוטו כיון דכ"א מחויב ללמוד כמו יזדמן לו מי שילמוד ולימוד גופא הא מללה"נ אלמא דס"ל דשמחה זו ג"כ בכלל מצוה ולאו הנאה הוא דאין זה הכאה"ג. ולענין ת"ב ואבלות שאני

דאינו משום הנאה דכל שמחה אסור ואדרבא לא מצינו איסור הנאה בהם וכן מצינו דעונג בלא שמחה לא גזרו עונג דאית בי' שמחה אסור מגזרה וע' בבכו"ש מס' תענית בסופו ועוד י"ל ע"ד קצה"ח במ"ש דלענין הנאה גם פחות מש"פ אסור ודאי הנאה"ג בעצמותה אסור כגון להתחמם או להריח וכיו"ב אבל בהנאה שהוא רק וויתר ממון ודאי צריך ש"פ, וע' בתוס' מגילה דף ח' במ"ד דאם נדר מחבירו מאכל אסור בכלים שעושין בהן או"נ אפי' אינו ש"פ ה"ט משום דנדר מגוף מאכל עצמו דהוי כאומר קונם תקיעת שופר כמ"ש הר"ן במס' נדרים דיכול לאסור ע"ע אפי' בדברים שא"ב הנאה אפי' בקונם צרור לים חל הקונם אבל בהנאה משום וויתר ממון ודאי צריך ש"פ א"כ יש כאן ג' ענינים כנ"ל, וע' בב"י בב"ה יו"ד סי' רכ"ג שהביא בשם הרשב"א דבמתני' מס' נדרים בנודר מאנשי עיר דאסור בביהכ"נ וספרים דל"ג ספרים משום דמללה"נ ועכ"ז הוכיחו מדבריו דהוי שואל בספר לחייב באונסין וחידוש שלא הרגישו בזה וע' בת' מהר"מ שיק יו"ד סי' שד"מ שהקשה קו' זו ולא הביא דברי ב"י בשם הרשב"א הנ"ל. וע' בב"מ שם שפי' לראות כלומר להראות בפני בני אדם שהוא עשיר דאיכא ממונא והנאה ליכא כלומר דצריך ליהנות מפרה עצמה ואין דמיון לענין מללה"נ דגם לראות איכא הנאה רק דאינו מעצמה של פרה וי"ל דהכל תלי' שמשתמש בדבר המושאל שעומד לכך והנה להלכה נראין דברי כת"ה וכשיטת דס"ל דיש בשאלת ספר תפילין וכיו"ב חיוב אונסין כשאר שואל (וע' בשו"ת אמרי יושר ח"א סי' קי"ז) אלא כעת הזאת אין בידי לעמוד על בירור הלכה ולעיין בכל מקומות באה"ט הדק היטב וכת"ה רב גוברי' לסמוך אדנפשי'. ידידו דוש"ת ה"ק מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו.

סימן ג

שוכ"ט על ראש ידידי ה"ה כבוד הרבני הגדול וכו' כש"ת מו"ה שלמה שטיינבערגער נ"י בק"ק ניר באטור יצ"ו.

הנני במודע כי יק"מ בא לידי וע"ד העובדא שא' הלוה לחבירו סך כסף לקנות סחורה על מחצית שכר וכעת ירד שער הבאנקינאטע"ן מהו לענין פריעת חוב. והנה תמוה בעיני הלא בזה איכא משום רבית אם לא נתן לתוך השותפות כלום כלומר שמעון הלוה וצריך להיות דרך עיסקא כמ"ש בכ"מ ובסי' קע"ב וע' בחכ"א כלל קל"ב אות ה'. וע' בחו"מ סי' ר"ט דאם יש רבית בקנין דל"מ הקנין לענין מחצית שכר וע' בחו"מ בהל' שותפים סי' קע"ו. ובעיקר הלכה בענין עליית וירידת השער של הבאנקינאטען ידוע מחלוקת האחרונים ובתשו' הר המור מהגאון מהרמ"ב ז"ל עשה י"ב כללים בזה בסי'

כ"ז ובסי' ל"ח מבאר באר היטב לענין עסקי', ובמלוה הא כתב בתשו' מרן חת"ס בחו"מ סי' ע"ד דלענין הלכה העיקר שישלם כפי השוי' בשעת הלואה רק לענין מעשה אינו עושה משום חשש רבית אבל בשאר התחייבות צריך ליתן במיטב ואני נוהג כשבאים לד"ת בענין כנ"ל כמ"ש בתשו' בית אפרים סי' צ"ו אשר דעתו להיפך מהנ"ל דא"צ לשלם רק המטבע שהלוה לו בין בעלייה בין בירידה אך אם עלה או ירד כ"כ עד לפי ראות עיני בי"ד דלא הו"ל לאסוקי דעתי' י"ל דהוי כאונסא דלא שכיח והוי כאלו הותנה דכן י"כ לתשו' מהרשד"ם סי' ע"ד, ומ"מ סיים בבא"פ דטוב לפשר כי יש לדחות וכן ראיתי בשו"ת שמש צדקה שהביא דברי תשו' מהרשד"ם הנ"ל והביא ג"כ החולקים עליו ודעתו ג"כ לעשות פשר, ואני נוהג בזה עשות פשרה כמ"ש בתשו' שבו"י דלצד שהדין נוטה יותר שני שליש ולצד שכנגדו שליש וביש הפסד להיפך כמובן ופעמים חולקים שוה בשוה, וראיתי כי מעכ"ת מאריך להשיג ע"ד כבו"מ ואין בידי כעת לעיין כדבעי למהוי וכו'. אוה"נ דוש"ת. ה"ק מרדכי ליב ווינקלער בק"ק מאד יצ"ו.

סימן ד

שוכ"ט על ראש ידידי ה"ה הרבני המופלג בתו"י כש"ת מהו' ברוך צבי כ"ץ מאשקאוויטש נ"י

ע"ד אונג' קראנען אי חשוב' פירא במקומות שחוץ למדינתינו, והנה ידוע מ"ש בט"ז לחלק בין סאה בסאה דצריך דוקא במזומנים משא"כ במטבע אם שייך טעמא גם במטבע שחוץ למדינה אם דרכ' בכך או לא והנה בבאנקצעטיל הבאתי במכתבי דברי מרן חת"ס ודמע"כ דשאני התם שנפסל והנה גם קודם שנפסלה רק שהוזל' נו"נ בענין זה מ"מ ראיתי בתשו' בית אפרים ח"מ סי' ד' פלפול ארוך בזה ומסקנתו להקל לענין רבית ג"כ כמ"ש בתשו' הב"ח, אלא שגם בזה יש לחלק בכמה סברות כמובן למעיין שם, והנה בשו"ת חת"ס סי' קל"ד אשר בסברות עמוקות העלה דבשטרות ע"י הלואת שייך בהו רבית חדא כמ"ש בט"ז סי' קס"א דעיקר' על הממון שבשטר דבעצמותה אינו כלום רק לראיה וגביות הממון ובחת"ס העלה דבאנק צעטי"ל אינו כשאר שטרות דאינו מוכרח לקבלן בתורת ממון אפי' אם הוא על עשיר גדול ובטוח אבל באנקצעטל הוא מדינא דמלכותא מוכרח לקבלן ומי שאינו מקבלן וכו' ע"כ הוי כסף גמור לענין רבית וגם לענין פדיון הקדשות ומעשר שני שחשוב מפני הצורה מדד"מ רק לענין פדיון בכור שהוא כלפי שמי' לא מהני הצורה ודד"מ א"כ חזינן דפשיטא לי' דבלא"ה הי' הבאנק"צ כשאר שטרות דעלמא דאין בעצמותה כלום האיך נחשוב אותה כפירא ושאני עובדא דרב בר"פ הזהב דהוי דהבא

דהנסכא נמי שוה כמ"ש בשו"ת הר המור דמה"ט דייק דאין חלוק בין נפסלו או הוזלו ע"י שעתידי' לפסול דנפסלה לגמרי ג"כ רק נפסלה ממקצתה דהנסכא שויה דבר מה אבל שטרות אין שויה כלום וכי לצור עפ"י צלוחת' שוה מה אם לא שייך בהם לאמור דבכלל פירא אם הקראנען בשאר מדינות דליכא דד"מ להכריח לקבלן שוב הוין כשאר שטרות ועכ"פ לשי' הט"ז את' בי' משום ריבת כיון דכל עצמן משום הממון שבהם. והנה בלא"ה הא אי' במס' בב"ק דף צ"ז דחזינן בשאר הפירות ותבואות השדה שנה מבורכת לרוב מ"מ כאשר ירד השער של הבאנק"צ נתייקרו התבואת והפירות ואפי' הירקות מאוד מאוד ע"כ לענ"ד כי במדינה של מלכות בכה"ג איכא משום חששא דרבית ושאני הדורות שלפנינו שלא הי' תלויין הפירות במטבע כידוע ואצ"ל. ידידו דו"ש. ה"ק מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו

סימן ה

שוכ"ט על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגאון המפורסים וכו' מו"ה דוד שליסעל שליט"א דומ"ץ בק"ק מונקאטש יצ"ו.

אחדש"ה הנני במודע כי יק"מ בא לידי במה אשר ענותנותי הרבני להציע ולהתייעץ בענינו של דבר דצריכא' רבה שנלע"ד בראובן שקנה ס"ת וטליתים והוא יושב באמעריקא ושמעון המוכר יושב בחוץ ארצינו והקנין הי' ע"י ערבון ות"כ והי' זאת עוד קודם המלחמה כמו י' שנים והקונה השמיט התשלומין אחרי כמה תביעות והתראתו של מוכר עד שהי' נזקק לבא בקובלנא לפני הרב דשם במכתבו ולא הועיל כלום ואח"כ בא רעש המלחמה ומדינה כמו זו הי' סגור ומסוגרת ול"ה מקום ע"ד התביעות תשלומין ולעת כזאת אשר ב"ה הכל שקט ובטח ותבע המוכר חוב הנ"ל ונפל ביניהם הטענות כי שמעון טוען דהכל הי' בפרעון עפ"י דאללא"ר והקונה טוען שהי' עפ"י חשבון קראנע"ן, ויש בזה חילוק רב כמובן. כמו שהעלה במכתב של הדר"ג. ועוד טענת הקונה שמונע עצמו בפרעון דאללא"ר מפני חשש ריבית כי שער של הדאללא"ר עלה עד למעלה מעלה והמוכר טוען שאין שום חשש בזה כי שער של הדאללא"ר לא עלה כלום רק הקראנע"ן הוזלו וכמ"ש רשיז"ל במס' ב"מ דף מ"ד בעובדא דרבי הנה לענ"ד עולה שנאמר זה לא עלה רק שכנגדו ירד והוזלו זה שייך במטבעות ממש שזה טהור ומצורף בלי זיוף ותערובות וכשנגדו במטבעות קטנים שייכים תערובות ועיין בתשו' חת"ס סי' תפ"ט רפ"ט יו"ד שביאר היטב ענין זה ברוב ידיעתו בבאנקצענוע"ל שתלוי במ"ש גאלדוואהרונ"ג דהיינו מה שקורין "וואלאטא" או "שאטזקאממער" וגם תלוי אם

המדינה חזקה בטח שלא יתרעע ולא יתרופף דמי יודע זאת אם חלק מדינה אמעריקא שוה בענין זה אחר המלחמה כקודם המלחמה אפשר בעיר צאריך אשר שם מקום קבועת השער יודעים ובקיאים בזה. בקיצור הדבר כי הבאנק"צ אינם רק כשטרות כמ"ש בתשו' הר המור ובתשו' חת"ס יו"ד סי' קל"ד אלא שמדיני וחקי המלכות יר"ה חשבה כסף. ומעתה כמו בשטרות אינו דומין זל"ז זה טוב ובטח וזה גרוע ואין סמיכה דעת הבעלים עליהם כמו גאלדוואהרונ"ג ממש ע"כ אין בידי להבחין טענה זו בבאנק"צ, ובענין שאר טענות דהיינו אם הפסיקה הי' על דאפלא"ר או קראנע"ן וכהד"ג מבפנים ואפשר דיש בענין זה לברר ע"י שבועה או ת"כ או להפך כמ"ש בפ"ב מס' שבועות ובחו"מ סי' צ'.

ועתה נבוא במ"ש הדר"ג להכריע בכל ענין צריך לתשלומין שלימים כמ"ש שהי' בעת המסיר' והפסיקה עפי"ד תוס' במס' ב"מ דף מ"ד במ"ש דאיסר א' מכ"ד בדינר מה נפ"מ למו"מ ופי' בתוס' דהיינו דהאיסרים הוזלו וישנו ל"ב בדינר צריך ליתן לו או ל"ב או דינר והביא הדר"ג דברי מהרשד"ם סי' ע"ה שנסתייע מדברי התוס' הנ"ל לעובדא דילי' והנה בשטמ"ק הביא פירושים שלכ"ד התוס' ולבסוף הביא דברי הראב"ד שאם קנה ממנו איסרים צריך ליתן לו כשער הזה, וכיו"ב במס' ביצה דף ז' ג"כ לענין מו"מ בפשיטות בביצי דצריבי אם כי יש חולקים ע"ד התוס' אפשר דמצי הקונה לומר קים לי, וגם בתשו' שמש צדקה הביא חולקים ע"ד תשו' מהרשד"ם וכמ"ש ג"כ בתשו' בית אפרים סי' ד' וסיים מה"ט דטוב לפשר. אך מ"ש ע"ד מהרשד"ם מ"ש דנקא בדנקא ונלענ"ד למ"ש בתשו' הר המור סי' ל"ז באות י' לק"מ דהוכרח מכמה ראיות דאיירי דהיוקר בא מחמת הדנקא כגון שנשתנה למעליותא בצריף כסף דאל"כ הא דנקא ודאי טבעי מקרי לגבי פרוטות וכוונתו לענ"ד דאז ודאי י"ל דפרוטה הוזלה א"וו איירי בגוונא הנ"ל, ועוד שם מוקמי לי' בשאר אופנים שלא יקשה במה דקיי"ל דבטבעי ל"ש כמו סאה בסאה ועכ"ח כנ"ל עי"ש כי דבריו עמוקים כדרכו בקודש והא בב"מ דף מ"ד בעובדא דרבי מוכח להדי' כנ"ל כמ"ש רשיז"ל דמעות כסף הוזלה.

והנה לענין הלכה כבר פסקו בטור וש"ע סי' ע"ד דבהתנה אפי' בלא קריאת שם מטבע רק מעות נתן לו מטבע שיוצא באותו שעה וכ"ש בנ"ז שהזכיר מטבע ממש, ועוד יש לצרף דעת מהרש"ל דבהגיע זמן ותבע המלוה חובו ודחה בלך ושוב דנותן לו מטבע של שעת היוצא בזמנו אפי' בלא שהתנה וע' בחת"ס סי' נ"ח ובסי' ע"ד כתב דעיקר כדעת מהרש"ל אפי' בלא התנה רק לענין הלואה כ' להלכה ולא למעשה מפני חששא דריבית, ולענ"ד דהיינו בלוה ומלוה דהוי חששא דאורייתא אבל בדרך מו"מ כנ"ז גם למעשה הוי יורה כדברי מהרש"ל וגם בתשו' הר המור פ"פ הזכיר במוכר פרקמטיא כמ"ש רשיז"ל

בב"ק דף צ"ז וזה דרך מו"מ הוי דרבנן והדר"ג אתי עלה דהוי תרתי דרבנן, ולענ"ד י"ל דהוי עוד דרבנן דהא בחת"ס חיו"ד סי' קל"ד דעת הג' השואל דבאנקצעטע"ל הוי כמו שטרות נתמעט ע"י כלל ופרט כמ"ש בתוס' בר"פ א"נ לענין קרקעות אלא מרן חת"ס תפס עלי' מדברי ט"ז סי' קס"א דריבית גמור הוי. ונראה מדעתו דכ"ע הכי ס"ל וע' בהרא"ש ופלפלא חריפתא דלא ס"ל כוותי' אלא כפשטי' דעת הרא"ש דשטרות האיך דהוי בדרך הלואה ולהוצאה אין בזה ריבית דאורייתא אך דעת החת"ס שם דאפי' בלא דברי ט"ז הוי משום ריבית בבאנק"צ דאינו כשאר שטרות דעלמא דאינו מוכרח לקבלן בפריעת חוב או מו"מ משא"כ באנק"צ דהוי מדד"מ דאם לא מקבלו גם ענש יענש והנם ככסף ממש בין לענין פדיון מע"ש וקידושין וכיו"ב רק לענין פדיון בכור דהוי כלפי שמים לא סמך לחשבה לכסף. וכ"ז בבאנק"צ דמדינה שיושב בה משא"כ באנק"צ ממדינה אחרת אפי' טובים ודאי אינו מטעם המלכות לקבלו ול"ש בי' דד"מ א"כ בנ"ז שוב י"ל דהוי כשאר שטרות ולדברי הרא"ש ולפימ"ש בפלפלא חריפתא אינו ריבית מה"ת.

עוד ראיתי בתשו' הר המור סי' ל"ז באות ט' מה שהמציא היתר במכר פרקמטיא לשי' רשיז"ל דלא גרע ממ"ש במתני' לקח הימנו חיטים ועלה השער ועשה החשבון על היין וממנו על השמן כמ"ש בברייתא והכל ביוקר השער ומ"מ אם יש לו מותר אם כי נזקף במלוה ההי"ד להיפך היכא דחששא דריבית גבי לוקח כנד"ז אמאי לא נאמר כיון דהוי דרך מו"מ מותר כמ"ש בחוו"ד דדרך מו"מ להרווחה. ועוד דעת הר המור דהאיך דאיכא פסידא בקרן למוכר ל"ש חששא דריבית דאם ע"י מטבע ופסידא מן הקרן. והנני בהסכמת אחת עם דעת הדר"ג כמשיבא למכשורא ואסיים בכל חתמי ברכות ותשועת ישראל כאו"נ הטהורה ונפש ידידו דוש"ת. ה"ק מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו.

סימן ו

שוכ"ט על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הה"ג וכו' כש"ת מו"ה מנחם הלוי פאללאק לאק נ"י אבדק"ק סערענטש יצ"ו.

הנני במודע כי יק"מ בא לידי וע"ד שאלה בעובדא ששני בע"ב מוכרי תבואות ואחד מהם מוכר עצים ועשו שטר שיתחייב שכנגד' שלא לסחור תבואות ואל"כ יעמוד לסחור ג"כ עצים בחצרו ויקפח פרנסתו ועד"ז נתן ת"כ ומקודם גלה דעתו שלא יתן ת"כ אם יכול להתפשר עם חבירו וכת"ה נו"נ אם זה מקרי שבועת אונס כמו גבי נודרי למוכס' כמ"ש ביו"ד סי' תל"ב, והנה לענ"ד כיון דאינו מפסיד משלו ועומד בשלו רק שנעשה לו הפסד בריוח לא ידענא אם זה מקרי אונס וע' בח"מ סי' קנ"ו הלכ' בר מתא אבר מתא

כיון דאיכא בכרגא לא מצא מעכב דזה עוסק בתוך שלו וזה עוסק בתוך שלו וע' בתשו' מרן חת"ס חח"מ סי' ע"א ע"ט וקי"ח הביא' מהך סי' קנ"ו הנ"ל וכן בתשו' בית אפרים סי' כ"ו דאפי' מעמיד חניות בגובה העיר וכיו"ב אין פוצה פה ומצפצף וכיון שיש היתר פשוט האיך נימא דהוי אנוס ודמות ראי' ג"כ מדברי תוס' מס' ע"ז דמה שעומד בשלו לא מקרי נהנה והה"ד להיפך ואין מעציר לד' להושיע וגו', ומה שהביא כת"ה מדברי פרח מטה אהרן לענין אסורו שאני דהוי כתיא מרמר מי יודע מה שיעשה לו יסורים והפסד ממון רב משלו כנלע"ד.

ומה שאמר מקודם התנאי אם יתפשר עם חבירו ואומר ע"ד נשבע וע' בח"מ סי' ר"ז ס"ג דגלוי דעת לא מהני רק במכירת קרקעות אלא מדברי רמ"א שם מוכח דאם הזכיר התנאי מקודם מסתמא אמרינן דעל תנאי הנ"ל עשה מעשה אלא דשם איירי בהתנה המוכר לטובת הלוקח דהוי פטומי מילי בעלמא בגמר הקנין אבל מקודם י"ל דהלוקח על תנאי זה לקח משא"כ בנ"ז ל"ש הנ"ל, והנה בסי' רל"ב פסק הרמ"א בפשיטות דנאמן לומר שהי' אנוס או על תנאי קודם שעבר ולאחר שעבר דוקא ברגלים לדבר אלא הא בש"ך ס"ל דזה דוקא דנשבע לעצמו אבל לחבירו לאו כל כמיני' ורק ביש רגלים לדבר ואפשר הה"ד בתנאי הוי וכיון שמקדם הי' התנאי אפשר דחשוב רגלים לדבר אלא הא בש"ך כתב שאומר כן הי' מפרש בפיו והא עד"ז אנו דנין ושוב הדר' למילתא קמא במה דאמר קודם לא בשעת ת"כ אם חשוב תנאי ואפשר דעכ"פ הוי רגלים לדבר שיהי' נאמן ולענין התרה דת"כ כאן שנדר לדעת ותועלת.

ומ"ש כת"ה בנ"ז לא נקרא מקבל טובה מה שאין עשה לעצמ' מסחר עצים דזה אינו רק שאינו עושה לו רעה ג"כ צ"ע לפימ"ש הש"ך סי' רכ"ח סק"מ בשם מהר"מ אלשקר בבע"ב שנשבע שלא להוציא השוכר מביתו קודם זמנו דנקרא מקבל טובה שמשלם לו שכירות הבית והא בזה מה טובה חדשה דאינו רק שאינו נעשה רעה לדור בביתו חינם שלכ"ד כל הארץ ומטעם ג"כ בשכיר מקרי מקבל טובה שמשלם לו שכירות היום ג"כ נראה כמו אינו עושה רע דלא יעשוק לו שכירתו והש"ך הניח בצ"ע מטעם אחר שאינו בשביל שבועת' משמע בעיקר סברתו מודה דזה מקרי טובה ועוד ה"ה סברת ר"ת והביא' הרא"ש במס' גטין בסוגי' דנודרת מ"ש כגון במשרע"ה שיתרו נתן לו בתו וצדקיהו שהי' מסור ביד נבוכדנצר להורג כלומר ולא הרגו והלא זה ודאי רק שלא עשה לו רעה מ"מ כיון שהי' מסור בידו הוי הטבה שלא עשאה ובכ"ז ג"כ כיון שבידו לעשות לו מסחר עצים כמש"ל שהוא מבלי שום פקפוק לדברי ראשונים ואחרונים בחו"מ סי' קנ"ו אם לא יעשה להנ"ל הוי הטבה ע"כ אני נבוך בהיתרא דת"כ זה אם כת"ה ברצונו לסמוך

עם סניפי' דלעיל אין אני אומר לא איסור ולא היתר. מ"ש כת"ה בדברי בני אהובה בנדר מחמת אונס דאין כאן חרטה דמעיקרא שהרי הי' צריך לעשות כו' והנה כיו"ב בתשו' הרשב"א מיוחסת להרמב"ן בסי' רנ"ה דס"ל דאי"צ חרטה דמעיקרא אלא בנדר שנדר מפני עצמת הדבר כגון נדר מיין שרוצה לגדור עצמו ממנו נודר מבצלים שהם רע ללב וכיו"ב. אבל מי שנדר מפני דבר אחר כמו בנדון השאלה שנדרו מן הבשר אם יעבור עבירה פלוני שאין נדר" רק בדרך קנס ל"צ חרטה מעיקרא כמו בנדון הנ"ל דלא שייך חרטה דמעיקרא וכן בנדר' מרע"ה ליתרו ל"ש ג"כ חרטה מעיקרא שהרי הי' צריך לכך מפני צפורה שנתן לו יתרו אחר שנדר וכן צדקיהו הי' צריך לנדרו שלא יחתוך הרשע ראשו וכי הי' מתחרט מעיקרא או אלמנה שנודרת כדי שתגבה כתובתה מה חרטה איכא דאם לא הי' נודרת לא היתה גובה כתובתה אלא שבנדרים כזו א"צ חרטה מעיקרא וסגי בחרטה דהשתא דל"ה הנדר ושבועה מפני עצמותו וא"כ הה"ד נדר מפני אונס או מפני היראה כמובן וע' בתשו' מהרי"ט סי' א' שהביא' והשיג עליו ובחי' מרן חת"ס בסוגי' דנודרת הביא דבריהם, בזו השעה בא לידי ס' הנכבד בני אהובה וראיתי שפלפל בסוגי' דנודרת והעיר מדנפשי' דלא הוי חרטה דמעיקרא וה"ה דברי הרשב"א בתשו' המיוחסת להרמב"ן ושוב השיב די"ל שנדר' ממיני פירות וחשב' דתוכל ליקום ולסבול ועכשי' חרטה דמעיקר' דלא תוכל לסבול וה"ה במ"ש במהרי"ט.

ב) **ראיתי** מקשה קושי' עצומה במ"ד במס' ביצה דף ט"ו בע"ת לרבא דמשום אברורי א"כ ביו"ט נמי ותי' גזרה שמא יפשע ופרשיז"ל משום דטריד ולקמן דף י"ח קאמר ר"ב דטבילות כלים היינו טעמא שמא ישה' עד יו"ט ופירשז"ל דפנוי ויפה העיר. מ"מ י"ל הא מענינא והא מענינא דהכא בתיקוני בישול ואפיות קעסיק לצורך בי"ט ושכח על השבת כמ"ד מעיקרא ולקמן בטבילת כלים דשייכי משום מתקן ושייכי לשאר מלאכות והא ממלאכות שאינם או"נ הוא פנוי והכל ע"מ. והנני ידידו דוש"ת. ה"ק מרדכי ליב ווינקלער ח"פ ק"ק נאד יצ"ו.

סימן ז

שוכ"ט על ראש ידידי ה"ה כבוד הרה"ג כש"ת מהו' חיים אלטער גינז כ"י בק"ק קערעסטור יצ"ו,

יק"מ בא לידי וכו' בענין כח עלעקטער וכל דברים זקוקים ומבוררים לענין הלכה עכ"ז אין אתי לדעת אם יפרסם הדברים כי המון אין אתם להבדיל בין אור לאור ויבאו להקל כיו"ב גם באור דעלמא כמ"ש במס' שבת פ' אלו קשרים חבל בחבל מחליף ובסי' קי"ז

במג"א ס"ק י"ב ס"ל דבזה גזרינן אפי' בדרבנן וכמ"ש בכ"מ ע' בתוס' ר"פ כל הבשר ובתויו"ט ר"פ במה טומנין וכעצת מר אביו בהרב הגאון נ"י (זצ"ל) כן יעשה ומחזיקנ' טבות' לכת"ר כי נתן עינו ולבו להיות נו"נ במ"ש בענין זה בספרי הקטן לבו"מ.

ועתה באתי ע"ד עסק ר"ש בשותפות אשר על ל' אלף כתב עשה אינטאבנ"י על קרובו זה כנגד הלכה בלא"ה כמ"ש בח"מ סי' קע"ו דלא ישתתף עם אחרים בעסק השותפות ואם עי"כ יעשה איזה היזק או פחת הפחת שלו כמ"ש בסעי' י"א בהדיא, שנית מה שהעתיק למקום אח' חוץ למדינה ג"כ שלא כהלכה כמ"ש בסעי' י' וג"כ פסק אם עי"כ הי' איזה הפסד על העובר להשלים. ומה שהפחיד' ע"ד שלושים אלף כתרים יעשה אנקלאגע ע"י ערכאות ודאי מחשב אונס כיו"ב בח"מ סי' ר"ה דאם גלה לעדים לומר שהוא אונס לא צריכין העדים לידע אונס' כי מתנה ומחיל' אינו כמכר לענין זה אך ורק גלוי דעתו סגי.

וע"ד כי עלה מחיר הבית עד מיליאנען באופן מה צריך לשלם ישנו מחלוקת גדולה בתשובות אחרונים בתשו' הר המור סי' כ"ז עשה י"ב כללים בזה ודעתי דהעיקר דצריך לשלם כמו השויה בשעת החיוב ואם יש בזה דד"מ וכמ"ש בח"מ בסי' ע"ד זה ספיקא דדינא ואין מוציאין מן המוחזק ובכ"ז הא ראובן מוחזק בבית זה ובתשו' מרן חת"ס סי' נ"ח סי' ס"ב ס"ג נראה דעתו דעיקר דדמ"ד אלא שבסי' ס"ד הביא דברי מרן תשו' הר המור סי' ס"ה נראה שהסכים לדעתו ובסי' כ"ח הביא דברי יש"ש שחדש דאם כבר הגיע זמן הפירעון והלוה דחה אותו אחר התביעה ההפסד על הלוה דעל ידו נפסד שאם הי' בא בתשלומין בעתו וזמנו הי' בידו לקנות ולמכור סחורה בשויה וע' בש"ך סי' ע"ד מ"ש עליו ומרן חת"ס מיישב דברי' א"כ פסק כוותי' וכ"ד תשו' מרן הר המור וכמדומה כי כן בבתי דיני' ואופן החשבון כך הוא למשל בשעת החיוב הי' שער הכתר כ' העללער ועכשיו ירד השער עד י"ב וחצי צריך לשלם בו כתר תחת כתר א' ופשיטא דצריכין להושיב בד"צ ע"כ כי בד"מ קשה להשיב ולדון עפ"י כתב וד"ל ידידו דוש"ת. ה"ק מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו.

סימן ח

שוכ"ט על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הה"ג וכו' כש"ת מו"ה אברהם איינדארן נ"י דומ"ץ ק"ק שטיינעמאנגער יצ"ו.

ע"ד ראובן שיש לו מסחר ספרים ובא אחיו שמעון לשותפות בעסק שמה שיקחו מהיום והלאה יחלוק' בריוח והפסד בשוה והניח שמעון ס"ך מעות להאי עסקא וקבל ראובן שכר עמלו וטרח' כד"ת ועשה ברצון שמעון לחלוק דבלא קביעות יכולי' לחלוק כמ"ש

בח"מ סי' קע"ז ובאו בשני שאלות א' כי מה שיקנ' מכאן והלאה מן הספרי' עד זמן הפרעון אם צריך ליתן ריוח לשמעון לזה הביא הדר"ג בפשיטות כיון במסחר זה כבר חלקו ויהי' הכל באחריות של ראובן פשיטא דאין לשמעון חלק בו ובודאי שיש בו משום ריבית כי מה שנתחייב לשלם לאחיו אין זה רק מלוה והמלוה ברשות שלו קיימ' ולהוצא' נתנ' וזכה בו דמה"ט המקדש במלוה אינו מקודשת ורוב הפוסקי' ס"ל דגם במכר לא קני כמ"ד במ' קדושין דף מ"ז דלאו מידי יהיב וזה ודאי פשוט.

ושנית השאלה, כי קודם שחלקו עוד קנה ספרים בהקפה ועוד לא הגיע' זמן הפירעון ובתוך כך מכר ספרי' ע"ד השותפות אם רשאי או מחיוב ליתן לשמעון חלק הריוח כיון שנשאר חייב לשלם הפירעון של הספרי' לבעל מוכר ספרי' אם כי שניהם חייבים בעכ"ח כמ"ש בסי' קע"ז ס"ו כ' מ"מ כיון שלא החוב וכל הקפת ספרי' לא זכה בריוח והנה לפי"ד הרמ"א בשם מהרי"ק שורש ק"ד דאם חלקו השותפות ונשאר' חיוב לגוי על המלוה שקנה ממנו ונאבד או נגנב זהו חייב במי שנשאר אם הסחור' והשני פטור אבל איז' דבר שגם לנכרי יש עוד איז' דבר מעות או דבר מה. שניה' חייבי' אם כן בכ"ז שלא שלם עדיין מעותיו אפשר חשיב דבר מה והא כמו לענין הפסד כן לענין ריוח אלא דשם הטעם דהוה שמיר' בבעלים וי"ל לענין בעלים חשוב דפטור מטעם הנ"ל אלא דמ"מ לענ"ד כיון דגם אחר שחלקו חייבי' לשלם החוב וגם מכר על שם השותפות מאיז' טעם לא יהי' לו חלק בריוח וכת"ה תולה הטעם כיון שעוד לא פרע על הקפת הספרי' א"כ הדרן לסבר' קמא כיון שהלוה קונה המלוה ושלו חשוב למה יפסוד הא הלואה שייך גם בפירות וכל מטלטלי' כמ"ש בפ' איזהו נשך ד' מ"ה חטי' בחטי' סאה בסאה וכיו"ב ועיי' בב"מ ד' פ' במתני' דהלוה על המשכון וכו' רי"א הלוה' מעות שומר חינם הלוה' פירות ש"ש וליתר שאת יניח ממעותיו דבר מעוט בתוך השותפות ועיי' בסעי' ה' ובסמ"ע ובאה"ט שם. והנה כת"ה לא פירש בדבריו אם נתן ראובן דבר מה מעות או ספרי' לתוך השותפות דאם נתן כסף או שוה כסף אז אינ' עסקא רק שותפות כמ"ש המחבר סי' קע"ו סעי' ג' כדברי הרי"ף וסמ"ג ופשיטא דאין כאן חששא ואצ"ל. ידידו דוש"ת. ה"ק מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו.

סימן ט

שוכ"ט לאהובי הרבני המופלג בתו"י כש"ת מו"ה יעקב הכהן נ"י שו"ב בק"ק ציגאנד יצ"ו.

ע"ד השאלה בעני ורש אשר התחתן ב' בע"ב וקבל השדכנות מאבי הכלה בסחורה מיד ואח"כ נתפרדו הצדדים אם מחיוב השדכן להחזיר מה שקיבל ואם מחיוב להחזיר הסחורה או דמי הסחורה ועוד אם לפי שויה בשעה שקיבל או כדהשתא כי לע"ע יכולים לקנות סחורה הנ"ל פעמיים בדמי הנ"ל והנה מחיוב להחזיר מבואר ברמ"א בחו"מ סס"י קפ"ה דתלוי במנהג המדינה דאם המנהג ליתן מיד אי"צ להחזיר ואם המנהג לתן בשעת נשואין צרין להחזיר ושם בסמ"ע הקשה בשם ע"ש דאמאי לא יקבל שכרו דהא החוזר צריך לשלם הקנס א"כ השדכן פעל לענין זה עכ"פ ותי' דאין זה פעולה דהא תשלומי' הקנס היא מפני הבושה והא ודאי ניחא לי' יותר בלא תשלומין להשמר מהבושה א"כ לא פעל כלום וע' בש"ך שהביא דברי מהרש"ל בב"ק וצל"ע דמשמע מדברי מהרש"ל כדברי הלבוש ואפשר דשיטתן לפי"ד הסמ"ע מתורץ בפשיטות אינו יכול לומר קים לי ויש לעיין בסי' כ"ה בהלכות קים לי מ"מ לענ"ד כמ"ש כ"ת דיש לחוש לריבית אם ישלם כמו שויה זמן הקבלה וע' ביו"ד סי' קס"ב בענין הלוה סאה בסאה ואח"כ מצאתי בתשו' בית אפרים יו"ד סי' מ"ג שמסיק בהדיא דאם הוזל' החטין אסור לפרוע כשעת הלואה בין בדמים בין בחטים שהרי מפסיד הלוה וגם נתרבה למלוה ועתה הפירעון וכלל הדבר שבזה אזלינן בתר השתא ע' בפ"ת סי' קס"ב שהביאו בקיצור, והנה מע"כ אינו מפרש אם נתן לו להוצאה של סחורה ולשלם מעות או להחזיר בעינא מ"מ הוי כריבית וע' בתשו' הר המור סי' ל"ז בכללי ג"כ הכי משמע כמ"ש לעיל וגם כי הספק אם צריך כלל לדברי הלבוש ומהרש"ל לדעת שערי אפרים א"כ כש"כ שלא ילק' בחסר ויתר וגם זה לא ביאר מע"כ אם השני צדדים היו מרוצין לפרידה זו או א' מהם רק שמחלו בל"ז הקנס דעד"ז קאמר הסמ"ע כי השדכן מצי למימר שאינו מוחל חלקו. ידידו דו"ש. ה"ק מרהכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו.

סימן י

לכבוד ידידי הרה"ג וכו' כש"ת מו"ה ישראל לעבאוויטש נ"י דומ"ץ בק"ק זעכטא יצ"ו.
ע"ד מי שקונה סחורות במסחר גדול אשר המוכר הוא מומר כדרכם של חדשים בעוה"ר והשאלה אם לפעמים טעה במשקלות וכיו"ב אם התירא הוא להחזיק בידו וליתן לחברה ת"ת. הנה העיקר לידע מהות המומרים כי בשו"ת מהר"י מינץ סי' י"ב נראה מדעתו דס"ל כי מומר ממש שיצא מן הכלל אינו בכלל אחיך ע"כ פוטר מיבום וחליצה בדיעבד אם היבם מומר דעכ"פ אם נשאת ל"ת והביא בזה דברי המרדכי פ' החולץ בשם הגאונים רק שי' ת' ש"י דפשיט' דנאסרה לשוק בלא חליצה דאעפ"י שחטא ישראל הוא דבפ'

החולץ דף מ"ז מסקינן בגר שחזר לסורו אם קדש אשה קדושיו קדושין כשאר מומר ובתשו' מהר"י מינץ הנ"ל הביא ב' תרוצים בשם הגאונים ורבינו טוביה דשאני קדושין דעשה מעשה משא"כ לענין פטורי' מיבום וחליצה הוי דבר ממילא ועוד תי' בשם ר"ט הנ"ל דהא דאמרי' דקדושיו קדושין אינו רק מדרבנן וחומרא בעלמא. אלא דיש לעיין במומרים דלא יצא מן הכלל רק שעוברים כמעט על דברי תורה כולו וע' בתב"ש סי' ב' דבעובר ג"פ בחלוקי עבירות מוחזק להיות מומר לכה"ת, וכת"ה הביא דברי תוס' מס ע"ז דמומרים בזה"ז הם להכעיס דשבקי התירא ועבדו איסורא ויש לעיין לענין מומר לחלל שבתות דהוא ג"כ מומר לכה"ת מהו אם דינו כשאר מומר שיצא מהכלל וע' בתשו' מרן חת"ס ח"מ סי' קצ"ה שכ' דהוי כיצא מן הדת ומובדל מעדת ישראל ואינו לא ישראל ולא נוצרי ולא תוגר ואח"כ כ' דפסול לכל עדות ושבועה ושחיטתו אסורה ומשאר דברים לא אמר מידי עד שראיתי בת' מהרמשי"ק או"ח סי' ק"מ שהביא בשם הגה"מ פ' החולץ דס"ל דקידושיו קידושין רק לחומרא דדילמא יתחרט ויעשה תשובה, אלא דהוא קאי על מומר לחלל שבת לתיאבון הוא דתני ולא העלה דבר ברור לענין זה רק לענין פקו"נ ע"ש ונראה עכ"פ מדבריו במחלל שבת להכעיס ולדברי התוס' בשביק התירא ועביד איסורא הוי להכעיס כש"כ במחלל שבת דהוי כשאר מומר והוא מעשים בכ"י שמסדרים חו"ק למומרי' מחללי שבתות ומברכין ברכת חתנים אמאי לא יהי' דינו כקידושי חרש דיש מחלוקת גדולה בשו"ת האחרונים אם לברך ברכת חתנים ע' בספרי לבו"מ חאה"ע (סי' מ"ה).

ולענין נדון זה י"ל לפימ"ש בנמ' מס' ב"מ דף ס"א דמסקינן שם דלאו דגזל ל"צ דיליף מרבית ואונאה במה הצד ומוקמינן לי' לענין כובש שכר שכיר והקשה בתוס' דא"כ לקמן דיליף מקרא דרעך דגזל כנעני מותר ל"ל מיעוט דהא יליף מרבית ואונאה ורבית מותר בנכרי דכתיב לנכרי תשיך ואונאה נמי דרשינן לעיל ל"ת עמיתך עם שאתך במצות ותי' דס"ד דנילף מקרא דואכלת את כל העמים דדרשי' במס' ב"ק דף קי"ג דדוקא בשעת מלחמה שרי והנה האי קרא דדרשי' אתך במצות כתיב באונאת דברים ופי' בנמ"י דדוקא ביראי ד' אסור וכ"פ הרמ"א בסי' רכ"ח ע"ש בסמ"ע והא התוס' כאן ס"ל דאיירי באונאת ממון וצ"ל דהא באונאת ממון נמי כתיב עמיתך כמ"ש כי תמכור ממכר לעמיתך ל"ת ועכ"פ הי' מן הדין דאינו עובר במומר דאינו אתך במצות כמו באונאת דברים אלא דהא אנן קיי"ל בסי' שמ"ח דאפי' גזל גוי אסור וע"ש בש"ך שהרבה להקשות מדברי רמ"א באה"ע דהמקדש בגזל גוי מקודשת דהא אינו מחויב להחזיר רק משום קידוש השם וע"ש בנתיבות דניהו דאסור מדאורייתא מ"מ אינו מחיוב בהשבה דרק לישראל מחיוב

בהשבה וע' ביד אפרים סי' תקפ"ו שהביא דברי הנוב"י בזה דס"ל ג"כ כד' נתיבות הנ"ל ועתה אם נתפיס כדברי מהר"י מינץ וגם לפ"ד חת"ס סי' קצ"ח הנ"ל דיצא מכלל ישראל אינו בעשה דהשבה ויש סניף גדול כנ"ז בפרט לענין טעות שטעה א"ע ושפיר מביא כת"ה דברי פמ"ג סי' קנ"ו דשאר מומרים וכופרים שמורידין ואין מעלין דינם כמו מסור דדוקא לאבד אסור אבל מותר ליקח לעצמו ואם כי הניחה בספיקא מ"מ להוציא מספיקא מנ"ל, וגם י"ל דהוי ס' ביד חברה ת"ת ובידם הוי שינוי רשות כמ"ש במס' ב"ק מה לי שינוי ביד הדיוט ומ"ל ש"ר ביד הקדש, ועוד כיון דהוא ספיקא כמ"כ יש ספק אם רשאי להחזירו לפמ"ש שם בפ"ת סי' קנ"ט ע"ד רמ"א דיש מחמירין שלא להלוות למומרים ברבית דעכ"פ בלא רבית נמי לא ילוה להם דכן משמע מסיום דברי הרמ"א אם יכול להשמט מהם כלומר וכי בשופטני עסקינן דמומרים דוקא רוצים ליתן רבית אלא עכ"ח דא"א להשמיט מהם שלא להלות כלל דאינו ראוי להטיב עמהם וא"כ ה"נ אם קכה וא"צ להחזיר אינו רשאי להחזיר כנ"ל. ידידו דוש"ת. ה"ק מרדכי ליב ווינקלער ח"פ נאד יצ"ו.

סימן יא

שוי"ר על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגאון צ"ת בנש"ק כש"ת מו"ה אריה ליב ראזענבוים נ"י אבדק"ק טאלכיא יצ"ו.

ע"ד אשר נדברנו יחדיו ע"ד השגחה בפאברי"ק של מאכלים אם יש בנ"ז איזה חששא משום השגת גבול או משום עני המהפך בחררה וכו' והנה לענ"ד יש ראי' מדברי מרן חת"ס חו"מ סי' קי"ח דשם הי' העובדא כי ב' דיינים היו משגיחים על הפאברי"ק אצל שררה והרב דגליל גם דיין א' השתדלו אצל השררה לפטור הדיין א' וישארו הם על משמרת זו ונראה כי דעת השואל הגז"ל וכן דעת מרן חת"ס כי עברו על השגת גבול או משום עני המהפך בחררה ופיסוק חיותי' דדיין הנ"ל אם נימא דהשגחה על הנ"ל הוי כמו סדור חו"ק במקום מרא דאתרא כמ"ש הש"ך סי' רמ"ה דהמנהג למחות וכ"ש להוכיח ולדרוש של"ב וא"כ יש לדון הרב דגליל משום השגת גבול או משום כנטול חררה מעני שמהפך או משום מערופיא המבואר בכ"מ סי' קנ"ו הלא נהפוך הוא הדיין הנ"ל עבר שבא בגבול הרב דגליל ואין לומר שהדיין קדם להיות משגיח עד שלא בא הרב לגליל הא לענין סדור חו"ק ודאי אין חילוק וכי נימא דדיין שהי' מוחזק בקהילה לסדר חו"ק ואח"כ נתקבל הרב הוא בחזקתו כמו שהי' מקודם זה ודאי אינו ומעשים בכל יום בכל אתר ואתר בבא הרב לקהילה יתבטל חזקה ושייך להרב ורח"ש וכיו"ב שלו וא"כ עכ"ח

כי משכורת השגחה זו אין לו שייכות למרא דאתרא משום דהוי לאפרושי מאיסורא וכל ישראל הראוים זוכין בזה כמ"ש כת"ר.

ועוד כיון דל"ה הוראת או"ה רק שמירה והשגחה לזה וכי נימא דאסור להיות משגיח למען כשרות דברי מאכלים להפריש מאיסורא ודאי ברכה יעלה לראשו רק שאין העולם מאמינים וסומכים רק ע"י קיום הרב ואם הרב בעצמו משגיח או מנהיג ההשגחה יגרע ממנו. וכן ראי' מדברי ת' מהר"ם שיק או"ח סי' רמ"ז מה שמבאר מפני מה צוה להכריז שלא לקנות צוקער ש"פ משוראנער פאבריק כידוע שבא רב א' ונטל ההשגחה מיד הגה"צ מהר"פ זצ"ל בעהמ"ס חבר בן חיים וטעמו של מהר"ם שיק שם כי השגחת הצוקער שייך למורה רב מובהק ומפורסם בין גדולי דור ולא העיר כלל כי הפאבריק הוא בעבורי' של עיר מרא דאתרא, כן הוא כאשר ראיתי בהיותי שמה ואם הי' בזה משום השגת גבול או משום מערופיא או משום מילתא דשייך למרא דאתרא ודאי הי' ראוי לאסור בפשיטות כמ"ש בתניא ות' בית שלמה ות' דברי חיים לענין שו"ב דמי שמשיג גבול הוי גזל ושחיטתו אסורה כנו"ט ועכ"ח צ"ל מטעמי' הנ"ל, וגם כי כאשר שמעתי דרך משכורת הרב עפ"י חלק מן הריוח ממכרו והוי כשותף ועושה בשלו וכי נימא מי שמשגיח ושומר מסחרו שלא יכשלו רבים באיסורא צריך לרשות של מרא דאתרא וידוע כי הרב הגאון צדיק בכ"ד נ"י נותן מכתב הכשר על ציגארי"ע ולא נשמע שהצריך שהפאבריק יהי' במקום מרא דאתרא כנלענ"ד. והנני לסיים בברכה. ידידו דוש"ת. ה"ק מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו.

סימן יב

לכבוד ידידי הרב הגה"צ המפורסים וכו' כקש"ת מו"ה אהרן ישעיה פיש נ"י אבד"ק האדעס תקע אהלו ש"ת בק"ק סאלקא יצ"ו.

אחדש"ה ע"ד הענין שכירות שדות ומשום השגת גבול ועה"ב בח"מ סי' רל"ז שם רמז הש"ך ע"ד תשו' המבי"ט סי' קצ"ד ועיינתי בתשו' הנ"ל הביא עוד סניף שאינו בכלל עה"ב משום דחפירת עופרת אינו מצוי' כלומר דהוי כמו הפקר ומציאה דלכמה דעות מותר כמ"ש התוס' מס' קידושין דף פ"ג בשם ר"ת וכ"פ הרמ"א, ומעתה בשכירות שדות ודאי לא שייך סברא הנ"ל דודאי שכיח ועוד דהוי דשלב"ל והנה בליציואציא"ן פסק בשו"מ בפשיטות דלית בי' משום השגת גבול ועה"ב דגם כי אפשר שיגיע ליד גוי מיהו ע' בתשו' מהרמשי"ק חח"מ סי' ל"ה לדעתו גם בזה הוה איסור והביא דברי מרן חת"ס סי' ע"ט והא גם בתשו' דברי חיים כתב דאין לדמות ממקום למקום ומעיר לעיר, והנה כאן

בנ"ז הוה ע"ד ההיזק, וגם כי כתב הדר"ג שיש ביניהם הכחשות ודאי אין בידי יד כהה לומר דבר ברור בד"מ ובפרט דאין להשיב שלב"פ בע"ד כמ"ש בת' מהרמשי"ק סי' ל"ו על כיו"ב ע"כ כת"ה לפי ראות עיניו הטהורים יביאם לידי פשרה והכל על מקומו יבא בשלום ואסיים בכל חתמי ברכות ותשועת ישראל כא"נ הטהורה ונפש ידידו דוש"ת. ה"ק מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו.

סימן יג

שלמא רבה לכבוד ידידי הרב הה"ג וכו' מו"ה אלעזר זאב אמסעל נ"י אבד"ק לאגמיץ תקע אהלו ש"ת בק"ק אוהעל יצ"ו.

אחדש"ה ראיתי מאשר ענותנותו הרבני ע"ד המשפט אשר יצא הפסק בדעתו הרמתה ולית דן צריך בושש כי טב הורה דצריך לשום כזמן הנזק כמ"ש ברמ"א בחו"מ סי' "ש וכ"כ הרא"ש להדיא במס' ב"מ דף צ"ט. ולענ"ד כגון בנ"ז גם המחבר עם הפוסקים אשר אתו יודה דדוקא שם בב"מ לענין יוקר' וזולא בזמן השוק ושאר ימים או לענין חמץ בפסח אשר הודאי לפנינו כי ביום ההוא יבא היוקר דכן דרך עיירות דכל שבוע ושבוע יומא דשוק' או כך וכך פעמים בשנה, וכן לענין חמץ דודאי יבא זמן היתר ואינו מחוסר רק הזמן דממילא בא ודברי המל"מ והפוסקים ידועים אבל יוקר' וזולא הוא ע"י סיבות וקורות העתיד ולפי מעמד המדינות וכי יש איזה דבר בטח שכך וכך ישתנה השערים ואדרבא בתשו' מהרשד"ם חשבו במילתא דלא שכיח דל"צ להתנות והביאו בשו"ת בית אפרים בח"מ סי' ד' והא ידוע דברי תשו' הרשב"א הביאו הסמ"ע סי' שפ"ו דזה החילוק בין גרמי לגרמא דכל שיש ספק ואינו מיד אינו רק הגרמ' ופטור והאיך יתחייב איזה הזיק' על לעתיד וכי ס"ד לומר שמי שהזיק בהמה חיה או חפץ דישלם אם יתיקרו ולעולם לא יפטור חס להזכיר לומר כן ובמס' ב"מ דף מ"ג אמר רבה גזל חביתא דשויה זוזא ותברה בזמן ששוה ד' זוזא משלם ד' לימא רבותא יותר דאפי' אם תברה בזמן דשוה זוזא אם עלה השער לארבע זוזא ישלם ד' וה"ט כדאמרינן דזה לכ"ע אינו מתחייב כנ"ל.

ולענין התשלומין בב"ד לענ"ד ניהו דלענין הלואה או מכירת פרקמטיא דבתשו' חת"ס סי' ע"ד פסק ג"כ במתחייב עצמו לאיזה דבר כתשו' מהר"מ מ"מ לענין היזק שאני דשם עיקר המעות כמ"ש במס' ב"ק דף ז' דלענין לוה ומלוה אם יש לו מעות צריך לשלם מעות ולא שאר מטלטלין כמ"ש סי' ר"ז אבל לענין היזק' דקיי"ל אפי' ביש לו מעות יכול לשלם גם מטלטלין דהכל במטלטלין הוי בכלל מיטב אפי' סובין וכן קיי"ל בח"מ סי' שי"ט וע' בתוס' מס' ב"ב דף צ"ב דלענין מעות שנאבדה שייך ג"כ הלכה זו דהוי לענין תשלומין

כמו בהיזק' והא כתבו התוס' במס' ב"ק דף צ"ז דאם לוה לו סאה חטין ואמר לו דברצונו להחזיר לו סאה חטין או מעות ל"ה כהליאה לענין מטבע שנפסל א"כ כש"כ אם כך הוא מצד ההלכה בענין זה לענ"ד י"ל כסברת תשו' הר המור סי' ל"ז וסי' ל"ח דמשלם לו מטבע היוצא והיינו כפי החשבון שהי' בזמן הלואה ובחת"ס דעתו כדעת הרמ"א בסי' ע"ד ומשום דד"מ והיינו שם שהי' עד"ז דד"מ האיך ישתלמו החובות אבל תשלומי נזק אפשר דלא עלה עי"ד לתקן לענין זה כמ"ש בחת"ס לענין החזרת רבית בסי' ס"ג ולענ"ד נ"מ באיזה מטבע ישלם דלענין זה ודאי איכא למימר דד"מ אבל הסך והחשבונות לפי ירידת המטבע לפ"ד ישתלם בהוספה כלומר למשל דאז הי' ההיזק בחשבון ק' כתרים ולע"ע יעלה החשבון עד חמש מאות או יותר צריך לשלם ביתרון הנ"ל, ומצורף לזה מ"ש בתשו' בית אפרים סי' ד' הנ"ל דעיקר כסברת מהרשד"ם דאם עלה או ירד השער של המטבע בסכום רב אשר לא עלה ע"ד אדם להתנות בזה ופשיטא להב"ד כי באופן זה לא הי' מלוה או לא הי' מוכר פרקמטיא שלו וגם כי שעי"כ נתייקרו הפירות צריך לשלם במושלם כנ"ל ומ"מ סיים בב"א דראוי להתפשר וכן ראיתי בתשו' שמש צדקה שהביא תשו' מהרשד"ם והחולקים עליו וסיימו הכל דפושרי' וכהד"ג יעשה כדעתו הרמתה והנני לסיים בכל חתמי ברכות ידידו דוש"ת. ה"ק מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו.

סימן יד

שוכ"ט על ראש ידידי ה"ה כבוד הרבני החו"ב יו"ש כש"ת מו"ה חיים איינשפרוך נ"י שו"ב בק"ק ליסקא יצ"ו.

ע"ד השאלה הנה ראיתי בשו"מ מהד"ת סי' קכ"ח וסי' קל"ב הנה סמך ע"ד הנוב"י סי' פ"א דאפי' למ"ד דגזל גוי אסור וכן קיימ"ל בח"מ סי' שמ"ח מ"מ מצות והשיב את הגזילה לית בי' וכ"כ הנתיבות שם וכ"כ הח"ס באו"ח סי' ס"ב בפשיטות בדברי' קצרים עיי"ש. והנה בלא"ה ל"צ להחמיר בספיקות כמ"ש בתומים סי' כ"ה בס"ק כ' כ"א כ"ב על קושי' כנה"ג בשם מהר"י באסאן מ"ש בממונא אמרינן ס' לקולא להנתבע ובאיסורא לחומרא והא בממונא נמי איכא ס' גזל דג"כ בכלל איסור' ותי' דבאיסור' אם אמרינן לחומרא יצאנו מכל מכשול משא"כ בממונא אם נוציא מהמוחזק ונותן לשנגדו איכא ג"כ משום גזל ע"כ לא עבדינן מעשה ותיקום כמו שהוא והקשה התומים דאם התובע טוען ברי ל"ל הכי דגבי' ניכא ס' גזל ע"כ תי' דכן גזה"כ דס' גזל מותר ועוד שנה סברא זו בסי' כ"ה הנ"ל א"כ בגזל גוי ודאי ל"צ לחוש לספיקא ויחזור הפחות שהוא ודאי ולא ספיקא כנלענ"ד. אוה"נ דוש"ת. ה"ק מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו.

סימן טו

שוכ"ט על ראש ידידי ה"ה כבוד הרה"ג כש"ת מהו' משה אהרן פריעד נ"י דומ"ץ בק"ק מ' ליק יצ"ו.

ע"ד מ"ץ ורב אשר קבלו אותו קהל בקצב' שכרו כמו ז"כ לשבוע ולעת כזאת ע"י שינוי מטבע ונתייקר' הפירות והמזון שמחויבי' להוסיף על שכרו כמ"ש בריש שני דייני מס' כתובות לא רצו מוסיפין מלשכת התרומה וכמ"ש הרמב"ם פ"ד מה' שקלים והביא' מרן חת"ס ח"מ סי' ה' וכן בלקוטי שו"ת להלכה אך כת"ר עמד על העיון אם מוציאי' בדיינים כיו"ב ותמוה בעיני הלא החת"ס בסי' קס"ו שם מבאר הכל ושם נאמר על שינוי השקאלא ונתייקר השער פשיטא לי' דכופין ע"י ב"ד ואם בא בפני ב"ד יבואו על בעלי זרוע לשבור מלתעות בעקיפין עיי"ש. כן נלע"ד לראי' מהג"א במ"ש במס' ב"מ ר"פ השוכר את הפועלים דף ע"ו דנאמר במתני' מקום שנוהגי' להשכים ולפרנס' בנתיק' ומזונות הכל כמנהג המדינה וכתב בהג"א דהמנהג חזקה מהלכה ואין אדם נאמן בטענתו נגד המנהג כלומר כהתנה נגד המנהג אלא בראי' ואפי' מגו לא מהני, וידוע כי ראי' ומגו לא שייך רק בפני ב"ד ושם נאמר בגמ' בענין הטעו זה את זה ע"י שליח אשר שנוי מדעת משלחו דפריך בגמ' דנחזי אנן הפועלי' באיזה סך שכר מתגרי' אלמא דאזלי' בזה בתר מנהג' וכן בח"מ סי' שכ"ב נקט הלשון דבע"ב משלם להם כמנהג המדינה וכיון שהוכחנו מדברי הג"א דע"ד המנהג בטענותיה' בא הדבר לידי ב"ד וידוע כי בזמנים אלו כמעט אין מקום שלא הוסיפו כהנה וכהנה כרבני' מ"ץ ומשועבדים על שכרם ושארית ישראל וכו' א"כ כבר הוה דבר זה בכלל המנהג כנ"ל. ידידו דוש"ת ה"ק מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו.

סימן טז

שוכ"ט על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגאון כש"ת מו"ה וכו'.

אחדש"ה הנני ע"ד כי בא לפני איש יר"ש מו"ה וכו' וספר לי מעשה הנעשה מחתנו כו' שו"ב תחת גבולו של כת"ה וכן הראם לפני פסק דין מביד"צ ק"ק אוהעל וכאשר נשמע לאזני וראיתי במכתב הנ"ל עמדתי מרעיד ותמוה רבה הכצעקתה נעשה תחת השמש ידוע מ"ש במס כתובות דף מ"ט ודף ס"ה דאיש מחויב לזון בו"ב עד שש מצד הלכה ושוה"ד ונאמר שם דמכריזין עליו דגרע מעורב דבעי בני' וההוא גברא לא בעי בני' ובאה"ע סי' ע"א דגרע מעוף טמא שהוא אכזריות גדולה כש"כ לענין להניקה, וגם כי כבר נאמר מאנשי מעשה כי השו"ב ע"י עבודתו שנוטל החיות מבעלי חי הטבע להכניס

אכזריות בלבו אך אם מתנהג כהלכה ויר"ש וגומל חסד עם עניים ואורחים החסדים ממתיקין את הגבורה במדתו אבל אם באמת עוד רואין אכזריות שאין כמוה פשיטא די"ל שאינו מתנהג כנ"ל, והעולה על זה סרח העודף שאינו מקיים פס"ד של ביד"צ ידוע מ"ש בחו"מ סי' י"ט וסי' ק' על מי שאינו מקיים פס"ד פעמים הוא בנידוי ובאורך הזמן חומר בגזרת ח' ח"ו, וידעתי כי מר ניהו רבה ברב צדקתו יתפעל בזה בענין זה העומד ברומו ש"ע ייטיב נא להתרו ולהזהיר אותו על הנ"ל כי האיך אפשר להעמיד על כנו לשמש במלאכת שמים ועל מה שעבר עבר דלמא לא ידע מחומר איסורין הנ"ל וכל העם בשגגה אך מכאן והלאה יהי' נזהר וזריז לקיים כל הנ"ל ולבא בתשלומין שלימים לחותנו מה שנתחייב ואצ"ל פני הד"ג ותקותי כי יתקן הדברים הכל ע"נ, ואסיים בכל חתמי ברכות ידידו דוש"ת. ה"ק מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו.

סימן יז

שוכ"ט על ראש התורניים קצינים יראים ושלמים אקרו"ט ק"ק פלוני יצ"ו.
אחדש"ה הנני במודע כי יק"מ בא לידי ואני משתתף בצער' שבא לידי כך וידעתי כי הרה"ג כש"ת מהו' יעקב נ"י בקי בהוראה באר היטב הדק היטב ולפני איזהו שנים סמכתי ידי עליו בהתרת הוראה וראוי לאותה אצטלא בכל אתר ואתר קהל יראים ותמוה רבה בעיני במה שכתבתם אשר הרהבו לבן של רבנים לאסור הוראתו וכי בידם לאסור המותר מדיני תלמוד הלא תשובה ערוכה בתשו' רבינו הריב"ש סי' רע"א כי אפי' החכם הגדול מהר"מ הלוי לא הי' בידו לאסור חוץ לעירו וגבולו שאין לזה רשות רק לנשיא עם הסנהדרין או ריש גלות' שהיו סמוכים אשר בזה"ז בטל והביא כמה ראיות מש"ס כי במקומו של ר"א ובמקומו של ריב"ב, אם כי כל חכמי ישראל חולקי' מ"מ לא מיחה באנשי מקומם וכש"כ בזה"ז היאך מצאו הרבנים נ"י מקום אסור' לקהיל' אחרת שאינ' שייך לגבולן ועיי' בשו"ת פרשת מרדכי בחח"מ סי' ח' שכן העלה הלכה למעשה ודברי מרן חת"ס בחח"מ סי' קס"ג ידועין כי ת"ח הבקי בהוראה וגדולי רבנים נתנו והודם עליו יש לו רשות לדון בין אדם לחבירו ולהורות באיסור והיתר אפי' באתרי' דרב אפי' הוא גדול ממנו ואפי' לא קבלו אותו הקהל א"כ ק"ו וב"ב של ק"ו בנ"ז שנתקבל מהקהל והוא גדול ההוראה מע"כ לא אדע מה מקום לאסור הנ"ל ולפי"ד להציע הדברים פני הרב הגאון המובהק אבדק"ק מונקאטש שליט"א ותקותי כי יסכים אתנו והנני לסיים בברכת רב שלומים מוקירכם דוש"ת. בעה"ח יום ג' מ' למב"י תרפ"ה לפ"ק. ה"ק מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו.

סימן יח

שוכ"ט על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הה"ג וכו' בנש"ק כש"ת מהר בן ציון בלום נ"י אבדק"ק סארוואש יצ"ו.

הנה עיינתי קצת בדברי כת"ה לפי מסת הפנאי ולפי ח"כ והנה לענין הלכה ודאי דעת השליש כנים כמ"ש בח"מ סי' פ"ב והלכה רווחת דכיו"ב נשבע בעל השטר ונוטל והיינו אם הי' שטר גמור בחתימת שני עדים אבל אם הוא רק כתב ידו כמ"ש במס' ב"ב ד' קע"ה שהביא המחבר ורמ"א בסי' ס"ט דהמחבר ס"ל דנאמן לומר פרעתי והרמ"א מביא עד"ז י"א והכריע הש"ך שם כדעת המחבר שכן שיטת רוב הפוסקי' ועיי"ש בתומים ונתיבות שהביא' במה שנוהגין רוב בתי דיני' דח"כ הנהוג בזמנו פוסקי' שאינו נאמן לומר פרעתי ושם בתומים בטעם הדבר וכדומ' שהוא ח"כ וועכסע"ל נדפס מ"ש טרטי' דאיכ' שם בכל עם משום דינא דמלכותא וע"ז השיב דא"כ כל דיני תורה בטלים ושוב כתב טעמים מפני שדרך למכר' או לתן לאחרי' דאז ודאי מקפיד שלא ישאר ביד התובע וממילא נשאר הטענה בתוקפ' שטריך בידי מה בעי, והנה בנ"ז נראה שאינ' כאותו שטרות (וועכסעל) וגם אין דרך למכור או לתן לאחרים ומעתה יש לדון בזה אם עדים חתומי' ודאי הוא כדעת השליש אבל אם אינ' רק כתב ידו לענ"ד צריך עיון רב דמה שטוען שמעון דנעשה השואה אחרת והוי כמו מחילה ובסי' פ"ב מביא דעות אם זה כאומר פרעתי ובזה כת"ה מבפנים, שנית מ"ש שלא ישב השליש עם דיין זה עוד בד"ת ידוע שהוא מחלוקת גדולה בכנה"ג כמ"ש הפ"ת בסי' י"ט ס"ק ד' אם הבורר או דיין א' נגד הרוב אם צריך לחתום עמהם גם ידוע מ"ש בסי' ג' ומ"ש בסי' ז' דשם נאמר שלא ישב עם מי שאינו בדוק לו כנקיי דעת בירושלים ובסי' ז' כתב אם יודע שהוא גזלן ועיי' בתומים ובשארית אחרונים יישוב לזה ותו אין בידי לענ"ד, ידידו דוש"ת. ה"ק מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו

סימן יט

שוכ"ט על ראש כבוד הרבני החו"ב עצום וכו' כש"ת מהו' עקיבא בלוי נ"י בק"ק קראסנא יצ"ו.

ראיתי כי דבריו נכונים מאוד לתרץ הסוגי' על מכונו ועיי' בחנוך וחזקוני ודברי הרה"מ ידועי' וראיתי מ"ש בשם זקינו הגה"צ זצ"ל מאשר הקשה קשה כברזל מה שפלפלו בנוב"י מהדו"ק במ"ד אשלד"ע אם הוא רק לענין חיוב' דעבירו' או דגם המעשה בטל והא ממ"ש בגמ' בב"מ דף ח' בשותפי' שגנבו דחייבי' א"כ בצא וגנוב פטור משום אשלד"ע האיך מוכח בשותפי' שגנבו דיש שליח והא לענין חיובי עבירה בלא"ה כאו"א עשה

עביר' וע"כ משום דאל"ה המעשה בטל ואין כאן שום גנבה, והנה אם כי קושי' עצומה ונאה עכ"ז נלענ"ד לתרץ דהא בסי' רצ"ב וסי' רצ"ז הביא דעת המרדכי ונ"י דכל היכא דהמשלח פטור משום אשלד"ע השליח חייב עכ"פ אם ידע השליח שהוא של גנבה וביותר ביאר בש"ך סי' רצ"ח בשם אביו הגאון ז"ל דאפי' בשליחות יד דרבי' קרא דיש שלד"ע מ"מ לא בא למפסל השליח אם אין המשלח ב"ח ועיי"ש בנוב"י דבגנבה אם כי השליח של הגנבה נתכוון לקנות להמשלח מ"מ כמו המגבי' מציאה לחבירו אם ל"ק חבירו קנה המגבי' ואפי' למ"ד ל"ק עצמ' היינו בהגבה' מציאה דבעי' קנין מעלי' משא"כ בגנבה ל"צ רק למעשה קנין כמ"ש בב"ק גבי זרק מטבע ש"ח למים עיי"ש וא"כ ל"ש כאן לומר דנתבטל המעשה משום אשלד"ע דממנ"פ יתקיים המעשה עכ"פ לגבי שליח של גנבה ואפי' בצא וגנוב נתקיים מעשה זו וכיון דעכ"פ מעשה עבירה קיים בין בחייבי' בין באיסורי' לא שייך בטלו ורק בקידושי' וגירושי' דל"ש המעשה לגבי שליח שם המחלוקה במקומה עומדת.

ומ"ש ממ' תמורה דתי' רבא מאלמנה לכה"ג משו"ה אי עביד מהני דגלי' קרא חלולי' הוא עשה ול"מ וק"ל דלמא איירי קרא ע"י שליח דליכא שום עביר' ואם הוא בעצמו קדש לעולם אין כאן קדושי' דאעל"מ לענ"ד דא"כ האיך מצי משוי שליח דכלל גדול אצלינו מה דאיהו לא מצי עביד גם שליח לא משוי כנלענ"ד ידידו דוש"ת ה"ק מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו.

סימן כ

שלו' רב על ראש ידידי ה"ה כבוד הרב הגאון המפורסים וכו' כש"ת מו"ה דוד שליסעל שליט"א דומ"ץ בק"ק מונקאטש יצ"ו.

אחדש"ה הנני במודע כי יק"מ בא לידי ותמוה בעיני מה מצא בי להציע בדברי' שבממון אשר בגלילות אלו בפרט בזה"ז לא שכיח כלל להושיב ב"ד ע"כ, והנה עיינתי במכתב הדר"ג אשר דעתו כי שטר הנ"ל אינו כלום וגם כי בידו לחזור כמ"ש בסי' קע"ו וכל דבריו מזוקקים. אך עלה בדעתי אם אינו כקנין אסטימת' כמ"ש בח"מ סי' ר"א ובגמ' מס' בב"מ דף ע"ד ומדברי התוס' דף ס"ו בענין שדוכין והא בח"מ החדשים בהג"ה חכמת שלמה דע"י כתיבה בצעט"ל וכן עירבון הוי קנין אסטימת' ושם בהג"ה מהרב"פ ג"כ לחייב את עצמו ג"כ מהני אסטימת' כמ"ש בח"מ סי' קכ"ט ברמ"א סעי' ה' שם וכן בסמ"ע ואם השטר הוא במקום אסטימת' כן נראה מדברי מרן חת"ס בח' ח"מ סי' ס"ו שם סוף אות ב' וביו"ד סי' שי"ד דעתו דהוי קנין דאורייתא והביא דברי נתיבות דס"ל דהוי רק קנין דרבנן,

ועושה ממש ספיקא דדינא ומ"מ נראה מדברי' שם דאם הוא מנדיד"מ בזה ודאי מהני להיות קנין, וידוע כי בתשו' הרא"ש כלל י"ג חשוב לי' קנין אסטימת' שטרי חכירות, והנה אין בדעתי להכריע לסתור דברי הדר"ג מה אני בפרט שלב"פ בע"ד, ואסיים בכל חתמי ברכות, ידידו דוש"ת. ה"ק מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו.

מפתחות ותיקוני טעותים לחלק חו"מ תניינא

חלק חו"מ

סימן א' בדיני טובי הקהל. ע' בפנים.

סימן ב' בדין שואל ספר ותפילין וכיו"ב אי חייב באונסין כשאר שואל.

סימן ג' בא' שהלוה לחבירו סך כסף על סחורה ואח"כ ירד שער הבאנקינא טע"ן איך יפרע חובו.

סימן ד' עוד בענין באנקצעטטעל. (בפנים ט"ס התבואת צ"ל התבואות).

סימן ה' בענין מסחר, ומבואר השאלה בפנים.

סימן ו' ע"ד מוכר תבואות ומוכר עצים שעשו שטר ביניהם שלא ישיגו גבול זא"ז. וביישוב קושי' בביצה ט"ו.

סימן ז' בדין שותפין ובענין כח העלעקטער.

סימן ח' בדין שותפין שרוצים לחלוק זה מזה.

סימן ט' בשדכן שקיבל סחורה מאבי הכלה בשכרו ואח"כ נתפרדו הצדדים אי מחיוב להחזיר מה שקיבל, ואם מחיוב להחזיר הסחורה או דמי'.

סימן י' אי שייך אונאה גבי מומר.

סימן י"א ע"ד השגחה בפאברי"ק של מאכלים אי שייך בו דין השגת גבול ועני המהפך בחררה.

סימן י"ב עוד בענין השגת גבול.

סימן י"ג בענין יוקרא וזולא.

סימן י"ד אי שייך והשיב את הגזילה בגזל עכו"ם.

סימן ט"ו בענין שכירת הרב אם ע"י שינוי המטבע עלה שער הפירות ומזון אם מחויבים להוסיף על שכרו.

סימן ט"ז בדבר שו"ב אכזרי שאינו זן בניו וב"ב גם אינו מקיים פסק ב"ד.

סימן י"ז בא' שנתקבל לרב בהסכמת הקהל אי יכולין רבנים לאסור הוראתו.

סימן ח"י בענין שטר, ע' בפנים.

סימן י"ט בענין אין שליח לד"ע.

סימן כ' בענין שטר, ע' בפנים.